

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ ของประเทศ ที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประชาชนในชนบท ขาดแคลนเงินทุน และไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่จะนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความเดือนร้อนที่เกิดขึ้น รัฐบาล โดยการนำของ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน หนึ่งในนโยบายที่รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างเร่งด่วน คือการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาทขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้แต่ละหมู่บ้านใช้ความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน ผู้การพึ่งพาตนเอง แบบยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

นับแต่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ.2544 จนถึง วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2544 ได้มีหมู่บ้านที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการและได้รับเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว จำนวน 7,125 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 65 จังหวัดทั่วประเทศ¹ การที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นใหม่ ระบบการทำงานใหม่ ระเบียบปฏิบัติตามกฎหมายใหม่ จัดคนทำงานใหม่ อีกทั้งได้มีการจัดสรรงบประมาณจำนวน 1 ล้านบาท ไปสู่หมู่บ้าน ในขณะที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อรองรับกองทุนใหม่ ทั้งทางด้านระบบการเงิน การบัญชีและการวางระบบการตรวจสอบ จึงเป็นความเสี่ยงอย่างมากที่จะเกิดข้อผิดพลาด ในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง

¹ สำนักบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย “สรุปผลการประเมินความพร้อมจากการจำแนกประเภทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.cdd.moi.go.th/vt26/htm> กองทุนหมู่บ้าน (สิงหาคม 2544)

ในการจัดทำบัญชีและรายงานการเงิน สำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติได้มอบหมายให้สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง จัดทำคู่มือการบัญชีและรายงานขึ้นมา เป็นแนวทางในการควบคุมการทำบัญชีกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการทำบัญชีกองทุน สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และให้คณะกรรมการกองทุน ใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบแต่ระบบบัญชีที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี บันทึกและตรวจสอบนั้น อาจยังไม่เหมาะสมและอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ เพราะบุคคลซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านมาก่อน

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ระบบบัญชีที่เหมาะสมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระบบบัญชีที่เหมาะสมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาระบบบัญชีที่เหมาะสมของบัญชีกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยนำเสนอ แหล่งที่มาของเงินกองทุน ระบบและขั้นตอนการควบคุมการรับจ่ายเงินกองทุน เอกสารประกอบรายการบัญชี สมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานการเงิน วิธีการบันทึกรายการบัญชี และวิธีการทำรายงานการเงินของกองทุนหมู่บ้าน ในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน ที่ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว ณ วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544

วิธีการศึกษา การเก็บข้อมูล

ศึกษาระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้านจากระบบบัญชีที่กรมบัญชีกลางกำหนด และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำเสนอ ระบบบัญชีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source of Data)

รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานจริง และจากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี จำนวน 10 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 90 หมู่บ้าน ของ

อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง รวมถึง การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 2 ราย

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลหมู่บ้าน ที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และได้รับเงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่เลือกมาเป็นตัวอย่าง

ตำบล	หมู่บ้านที่เลือกมาเป็นตัวอย่าง	
ถืมตอง	1. บ้านถืมตอง	2. บ้านใหม่สุขสันต์
ไชยสถาน	3. บ้านนาท้อ	4. บ้านปางคำ
กองควาย	5. บ้านน้ำครกใหม่	6. บ้านน้ำครกเก่า
คูใต้	7. บ้านเจดีย์	8. บ้านสนุน
เรือง	9. บ้านศรีนาป่าน	10. บ้านคอนเฟือง

ที่มา : สำนักงานเลขานุการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดน่าน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (8 พฤศจิกายน 2544)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ศึกษาจากเอกสาร ระเบียบ คู่มือการทำบัญชีและรายงาน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามในการสำรวจและการสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิ จากการค้นคว้า รวบรวม นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณา ตรวจสอบและทำการประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

นิยามศัพท์

ระบบบัญชี หมายถึง การจัดเตรียมเอกสาร การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บเอกสาร การรายงานข้อมูลตามระเบียบที่กำหนด

ระบบบัญชีที่เหมาะสม หมายถึง การจัดเตรียมเอกสาร การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บเอกสาร การรายงานข้อมูลทางการเงิน ที่จัดทำอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงาน

กองทุน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดเป็นหมู่บ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล ในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กรรมการกองทุน หมายถึง กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

เงินค้ำหุ้น หมายถึง การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

เงินฝากสัจจะ หมายถึง เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

เงินรับฝาก หมายถึง เงินรับฝากประเภทต่าง ๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบระบบบัญชีที่เหมาะสมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ